

Sammendrag

Luftfartstilbudet i, til og fra Norge før og etter liberaliseringen

TØI rapport 1742/2019
Forfatter: Harald Thune-Larsen
Oslo 2019 47 sider

Høsten 2018 ble det satt ned et offentlig utvalg under Samferdselsdepartementet for å se på en del spørsmål knyttet til effekter av globalisering innen luftfart. Resultatet er NOU 2019:22.

Som en bakgrunn for arbeidet ønsket utvalget en oversikt over faktorer som kan illustrere kvaliteten på luftfartstilbudet innenlands og til/fra Norge i enkelte år før og etter liberaliseringen på 1990-tallet

Det norske stamrutenettet ble liberalisert den 1.april 1994. På bakgrunn av hva som finnes av informasjon er situasjonsbeskrivelsen for liberaliseringen konsentrert rundt 1992-1993. I tillegg er det presentert en noe enklere beskrivelse av situasjonen i 1982.

Utviklingen innenlands

Årene etter liberaliseringen preges av ekspansjon frem til 1999, konsolidering i 2001 og deretter ekspansjon. Utviklingen er illustrert i tabell S1–S3.

Tabell S1. Ruteprogram innenlands etter aktør 1999-2017. Millioner seter.

Aktør	1999	2003	2007	2017	Andel 2017
Braathens	12,3				
SAS	7,9	12,5	12,7	10,4	43 %
Widerøe	3,5	3,3	3,5	5,2	22 %
Norwegian		3,2	4,1	8,3	34 %
Andre	1,4	0,6	0,6	0,2	1 %
SUM	25,1	18,6	20,9	24,1	100 %

Tabell S2. Innenlands ruteflybevegelser 1992-2017. 1000 flybevegelser.

	1992	1999	2003	2007	2017
Oslo	57	117	92	99	109
Stavanger	25	39	25	30	27
Bergen	40	64	43	53	49
Trondheim	30	48	37	38	43
Øvrige stamflughavner	126	154	131	126	132
Øvrige lufthavner	117	128	105	110	108
SUM	395	550	433	457	469

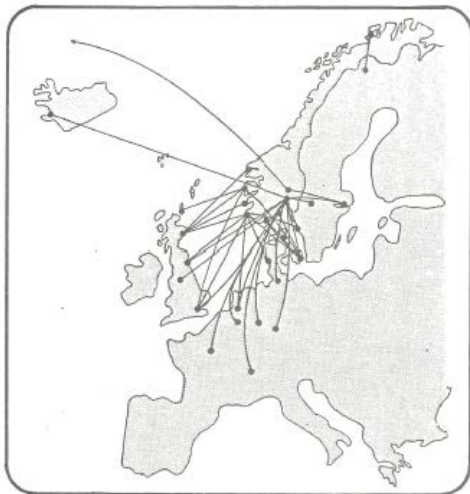
Tabell S3. Gjennomsnittspris på noen Oslo-relasjoner 1982-2017. 2018-kr en vei.

IATA-kode	Navn	1982	1993	2003	2007	2017
KRS	Kristiansand		1 013*	1 325*	1 413*	1 038
SVG	Stavanger		1 450	1 148	1 080	889
HAU	Haugesund		1 365*	1 299	1 448*	942
BGO	Bergen	1 400*	1 380	1 168	1 036	843
AES	Ålesund		1 267*	1 211	1 274*	914
MOL	Molde		1 184*	1 176	1 336	843
KSU	Kristiansund		1 182*	1 222*	1 314*	1 084*
TRD	Trondheim		1 371	1 094	1 004	885
BOO	Bodø	2 420*	2 261*	1 634	1 188	1 131
EVE	Harstad/Narvik		2 296*	1 734	1 235	1 231
TOS	Tromsø		2 542*	1 591	1 127	1 267
ALF	Alta		2 516*	1 642	1 253	1 491
KKN	Kirkenes		2 666*	1 937	1 385	1 485

*Relasjoner uten konkurranse

Utviklingen i utlandstilbudet

- I 1986 bestod rutetilbudet til utlandet av totalt 50 ruter fordelt på 34 relasjoner og 22 aktører, som illustrert i figur S4 (hvis to aktører flyr på samme relasjon regner vi dette som to ruter).

Figur S1. Illustrasjon av rutetilbudet til utlandet 1986.

- I 1992 viser en oversikt et rutetilbud til utlandet som består av 40 ruter fordelt på 33 relasjoner og 12 aktører.
- Rutetilbudet fra Norge til utlandet i 2003 dekket 93 relasjoner mellom 13 forskjellige norske og 61 forskjellige utenlandske lufthavner. På noen relasjoner var det mer enn 2 aktør, og i alt omfattet tilbudet 134 ruter fordelt på 43 forskjellige aktører.

- Rutetilbudet fra Norge til utlandet i 2017 omfattet ifølge ruteprogrammet 276 relasjoner mellom 12 forskjellige norske lufthavner og 136 forskjellige lufthavner i utlandet. I alt stod 45 aktører for 364 utenlandsruter fordelt på de 276 relasjonene. .

Billettpriser fra Oslo er beregnet på observasjoner i Avinors reisevaneundersøkelser for observasjoner med billettpriser opp til 38 000. Resultatene er presentert i tabell S5, der prisene er omregnet til 2018-kroner. Med unntak av Oslo-Malaga viser tabellen prisnedgang for alle destinasjoner.

Alle byene i tabell S5 (unntatt Berlin i 2003) ble betjent av minst to aktører.

Tabell S5. Billettpriser tur/retur fra Oslo til noen rutestinasjoner i utlandet 2003 og 2017. 2018-kroner. Kilde: Avinors reisevaneundersøkelser 2003-2017.

Destinasjon	2003	2017
Copenhagen	3554	3081
Stockholm Arlanda	4001	1438
Helsinki	5562	2609
Amsterdam	4659	2673
Brussels National	6395	3269
Berlin Tegel	5059*	2680
London Heathrow	4350	2545
London Stansted	1722	1056
Paris Charles de Gaulle	5648	3280
Barcelona	3903	4132
Milan Malpensa	6993	3637
Nice	3883	2970
New York Newark	9067	5439
Gjennomsnitt Europa		2800
Gjennomsnitt verden	6400	4000

*Ikke direkte rute